

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Кафедра філософії та релігієзнавства

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С. В.

Протокол № 6 від 20.02.2019р.

ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

Логіка

Підготовки бакалавра

Спеціальності 251 Державна безпека

освітньої програми (спеціалізації)

«Державна безпека»

Луцьк – 2019

Програма навчальної дисципліни «Логіка» підготовки бакалавра, галузі знань 25
Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону,
спеціальності 251 Державна безпека, за освітньої програмою «Державна безпека»

Розробники:

Гудзенко-Александрук О.Г., к. філос. н., доцент кафедри філософії та релігієзнавства,

Поляков В.Г., к. філос. н., доцент кафедри філософії та релігієзнавства

Рецензенти: *Лисак - Плотницька Т.П., к. філос. н., доцент,*
кафедри загальної і соціальної психології та соціології;

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні
кафедри філософії та релігієзнавства

протокол № 7 від 26.01. 2019 р.

Завідувач кафедри: *[підпис]* (підпис) (Борейко Ю.Г.) (прізвище, ініціали)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією
факультету історії, психології та соціології
протокол № 6 від 7.02 2019 р.

Голова науково-методичної
комісії факультету *[підпис]* (підпис) (Шваб А.Т.) (прізвище, ініціали)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Характеристика навчальної дисципліни подається згідно з навчальним планом спеціальності та представляється у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону 251 Державна безпека «Державна безпека» бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання 1-й
		Семестр 2-й
		Лекції 40 год.
		Практичні (семінарські) 28 год.
		Лабораторні 0 год.
ІНДЗ: немає		Індивідуальні 0 год.
	Самостійна робота 74 год.	
	Консультації 8 год.	
		Форма контролю: залік

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Змістом навчального курсу «Логіка» є виклад студентам університету сучасного рівня розвитку логіки в умовах інтенсивного розгортання процесів диференціації та інтеграції наукового знання шляхом висвітлення основної проблематики з логіки. Завданнями курсу є

- ✓ визначення предмету, значення і термінології з логіки;
- ✓ виявлення особливостей форм мислення;
- ✓ ознайомлення з головними формами умовиводів, що застосовуються у сучасній науці;
- ✓ ознайомлення з основними ідеями найважливіших наукових теорій і методологій науки;
- ✓ усвідомлення основних способів доведення і спростування;
- ✓ оволодіння основними поняттями і процедурами формальної логіки.

Структура курсу складається з лекційних і семінарських занять, самостійної (індивідуальної роботи), консультацій та екзамену (заліку).

Форми контролю з курсу обумовлені навчальними планами відповідних спеціальностей і особливостями методик контролю. Підсумковим контролем з курсу, як правило, є іспит (залік).

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

Студенти, які вивчають курс,

- мають *знати* визначення основних термінів, форм мислення і законів логіки, її місце і значення у науковому пізнанні;
- мають *вміти* розрізняти терміни судження і структурувати складні судження на прості, характеризувати особливості фігур силогізму, розуміти правила застосування елементарних форм мислення, вміти встановлювати істинність і хибність складних суджень і умовиводів, розрізняти види і фігури складних умовиводів, розуміти значення методології та логіки в науці, а також впровадження логічних принципів і законів на практиці.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Логіка» складається з чотирьох змістових модулів, які визначаються метою та змістом програми і формами навчальної діяльності, передбачених навчальним планом на вивчення дисципліни протягом семестру.

Структура навчальної дисципліни представлена у таблиці 2.

Таблиця 2

Тема	К і л ь к і с т ь Г о д и н	Лек ції	С е мі н ар и	Сам ості йна робо та	Ін ди від уа ль на ро бо та	К о н с у л ь т а ц ії	Ра зо м
		Змістов					

ий модуль I. Елемент арні форми мисленн я							
Тема 1. Предмет і значення логіки	2	-	4	-	-	6	
Тема 2. Поняття	4	4	4	-	-	12	
Тема 3. Судження	4	4	6	-	2	16	
<i>Разом за модулем 1</i>		<i>10</i>	<i>8</i>	<i>14</i>	<i>-</i>	<i>2</i>	<i>34</i>
Змістов ий модуль II. Умовиві д							
Тема 4-а. Загальне поняття умовиводу; безпосередній умовивід	2	2	8	-	-	12	
Тема 4-б. Дедуктивний умовивід; простий категоричний силогізм	4	2	8	-	-	14	
Тема 4-в. Полісилогізм; скорочений силогізм; силогізми складних суджень	4	2	8	-	-	14	
Тема 4-г. Індуктивний умовивід; аналогія	2	2	8	-	2	14	
<i>Разом за модулем 2</i>		<i>12</i>	<i>8</i>	<i>32</i>	<i>-</i>	<i>2</i>	<i>54</i>
Змістов ий модуль III. Доведен ня і спросту вання							
Тема 5. Закони логіки	2	2	4	-	-	8	
Тема 6. Доведення і спростування; основи еристики	4	4	6	-	-	14	
Тема 7. Роль теорії та гіпотези у науці	4	2	6	-	2	14	
<i>Разом за модулем 3</i>		<i>10</i>	<i>8</i>	<i>16</i>	<i>-</i>	<i>2</i>	<i>36</i>
Змістов ий модуль IV.							

Історія сучасної логіки						
Тема 8. Історія класичної логіки	2	2	4	-	-	8
Тема 9. Історія неklasичної логіки	4	2	6	-	2	14
Тема 10. Логіка в сучасному світі та її перспективи	2	-	2	-	-	4
<i>Разом за модулем 4</i>	8	4	12	-	2	26
Разом	40	28	74	-	8	150

Програмні засади навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Елементарні форми мислення

Тема 1. Предмет і значення логіки

Логіка, її виникнення в античності та сучасне значення. Історичні факти щодо становлення логіки. Поняття про структуру сучасної логіки.

Логіка та її співвідношення з мисленням і мовою. Форми мови і форми мислення та особливості їх генезису в людській свідомості.

Тема 2. Поняття

Поняття як форма мислення, зв'язок його з мовою і об'єктивним світом. Утворення понять. Істотні та неістотні ознаки. Випадкові ознаки.

Характеристика поняття: зміст і обсяг. Вид і відношення між поняттями. Закон оберненого відношення змісту і обсягу поняття. Логічні операції з поняттями.

Визначення поняття (дефініція). Правила визначення поняття.

Поділ поняття і класифікація. Правила поділу поняття. Особливості класифікацій в сучасній науці.

Тема 3. Судження

Загальна характеристика судження. Терміни судження – суб'єкт і предикат. Інші частини судження. Класифікація суджень на прості та складні.

Прості судження та їх види (категоричні, екзистенціальні та рефлексивні). Види категоричних суджень (А, І, Е, О). Розподіл термінів категоричного судження.

Поняття модальності. Модальні судження та їх види; алетична, епістемічна, деонтична, аксіологічна, часова та інші модальності.

Складні судження та їх види. Логічні зв'язки та їх ієрархія. Таблиця істинності та хибності складних суджень та її прикладне значення. Поняття про тотожно істинні та тотожно хибні формули.

Змістовий модуль II. Умовивід

Тема 4-а. Загальне поняття умовиводу; безпосередній умовивід

Загальне поняття умовиводу та його класифікація. Безпосередній умовивід та його види. Перетворення, обернення і протиставлення предикату та їх особливості. Поняття діаграми «логічний квадрат». Висновки щодо істинності та хибності суджень за логічним квадратом.

Опосередковані умовиводи та їх класифікація. Поняття про дедуктивні та індуктивні умовиводи.

Тема 4-б. Дедуктивний умовивід; простий категоричний силлогізм

Дедуктивні умовиводи: прості та складні.

Простий категоричний силлогізм (ПКС). Фігури ПКС та їх особливості. Правила ПКС: правила термінів і правила засновків. Аксиома ПКС. Модуси ПКС та їх характеристика. Особливі правила фігур ПКС.

Скорочений категоричний силлогізм (ентимема) та його особливість.

Тема 4-в. Полісиллогізм; скорочений силлогізм; силлогізми складних суджень

Складні та складноскорочені умовиводи (полісиллогізм, сорит, епіхейрема та ін.): їх структура і особливості.

Логіка висловлювань. Умовиводи зі складних суджень. Умовні та умовно категоричні умовиводи та їх фігури.

Розділово-категоричні умовиводи та їх модуси.

Умовно-розділовий умовивід та його види: дилема, трилема та ін. Особливості простої і складної, конструктивної та деструктивної дилем.

Поняття про логіку предикатів. Квантори (логічні оператори), суб'єктні та предикатні перемінні. Формули логіки предикатів.

Тема 4-г. Індуктивний умовивід; аналогія

Загальна характеристика індуктивного умовиводу та його значення. Повна і неповна індукція та їх особливості. Популярна і наукова індукція. Методи встановлення причинного зв'язку: метод єдиної подібності; метод єдиної відмінності; поєднаний метод подібності та відмінності; метод супутніх змін; метод залишків. Суть аналогії. Умовиводи за аналогією.

Змістовий модуль III. Доведення і спростування

Тема 5. Закони логіки

Поняття про закон і закони мислення. Закони логіки як логічні формули. Закони формальної логіки та їх значення. Закон тотожності. Закон несуперечності. Закон вилучення третього. Закон достатньої підстави.

Закони сучасної логіки. Закон подвійного заперечення. Закон Клавія. Закон Дунса Скота. Закони О. де Моргана, ідемпотентності, контрапозиції, комутативності, асоціативності та ін. Поняття про закони кванторів. Значення логічних законів для трансформації логічних зв'язок.

Тема 6. Доведення і спростування; основи еристики

Загальна характеристика особливостей логічного доведення і спростування. Основи еристики: історичне становлення та сучасне значення. Дискусія та ролі її учасників: пропонент і опонент.

Структура доведення та його види. Теза та її особливість. Аргументи і вимоги до них. Демонстрація та її форми.

Види доведення: пряме і непряме, апагогічне і розділове (диз'юнктивне).

Спростування та його види. Спростування аргументів. Спростування тези та його види (пряме і непряме). Спростування демонстрації.

Основні правила доведення і спростування та їх значення. Помилки у доведенні та спростуванні.

Тема 7. Роль теорії та гіпотези у науці

Загальне поняття науки та її функції в людській культурі. Наука як знання і пізнання. Постання галузевої науки внаслідок диференціації та інтеграції наукового знання; фундаментальна і прикладна наука. Поняття про науку як продуктивну силу суспільного розвитку, як соціальний інститут і як систему підготовки і перепідготовки кадрів.

Структура наукового знання і пізнання. Роль теорії як вищої форми наукового знання і пізнання (методології). Теорія як форма мислення і організації наукового знання. Структура наукової теорії. Взаємозв'язок елементів теорії.

Гіпотеза та її роль в науці. Співвідношення проблеми та ідеї.

Змістовий модуль IV. Історія сучасної логіки

Тема 8. Історія класичної логіки

Загальна характеристика сучасної логіки, її структура і значення. Ідеї Г.Ляйбніца щодо формалізації та арифметизації логічних операцій; логіка як різновид універсальної математики (універсальна символіка і логічне числення).

Виникнення сучасної (символічної, математичної) логіки. Радикальне реформування логіки Джорджем Булем (1815 – 1864). Загальна силогістика А. де Моргана (1806 – 1871). Створення нечислової алгебри у творах В.С. Джевонса (1835 – 1882), Ч.С. Пірса (1839 – 1914), Джона Венна (1834 – 1923), П.С. Порецького (1846 – 1907), Е. Шредера (1841 – 1902) та ін.

Виникнення класичної логіки та її загальна характеристика. Роль Г. Фреге (1848 – 1925) у створенні 1879 першого числення висловлювань в строго аксіоматичній формі («Числення понять»). *Логіцизм*. Фреге як представник логіцизму, якій стверджував можливість виведення всієї змістовної математики з формальної логіки. «Основи арифметики» Фреге та їх значення.

Б. Рассел (1872 – 1970), А.Н. Вайтгед (1861 – 1947) («Принципи математики», 1910 – 1913) та їх роль у становленні класичної логіки. Парадокс Рассела.

Програма формалізму в математиці Д. Гільберта (1862 – 1943). Теорема К. Геделя (1906 – 1978) та їх логічне і методологічне значення.

Розвиток логічних ідей у творах С.Р. Кліні (1909 – 1994), А. Тюрінга (1912 – 1954), А. Черча (1903 – 1995) та ін. Винахід 1936 А. Тюрінгом абстрактної обчислювальної «Машина Тюрінга», формалізація поняття алгоритму і практичне використання у теоретичних і практичних

дослідженнях. Тюрінг як батько сучасної інформатики; його наукові праці як загальноновизнаний внесок у заснування інформатики і, зокрема, теорії штучного інтелекту (ШІ). Тест Тюрінга.

Роль С.Р. Кліні у розробці основ теоретичної інформатики («Вступ до метаматематики», «Математична логіка» та ін.). А. Черч та його відкриття у символічній логіці та теорії обчислювання, які вплинули на розвиток логіки («Вступ до математичної логіки»).

Логіка висловлювань і логіка предикатів як два основних розділи класичної логіки.

Тема 9. Історія неklasичної логіки

Причини виникнення неklasичної логіки на поч. ХХ ст. Виникнення неklasичної логіки у дослідженнях Л. Брауера (1881 – 1966), А. Гейтінга (1898 – 1980), К.І. Льюїса (1883 – 1964), Е. Гуссерля (1859 – 1938), Я. Лукасевича (1878 – 1956), Е. Поста (1897 – 1954) та ін.

Поняття про неklasичні логіки. Тризначні та багатозначні логіки Я. Лукачевича, Л. Брауера – А. Гейтінга, Х. Рейхенбаха, Е. Поста, Н. Белнапа та ін. Символіка висловлювань і таблиці істинності в багатозначних логіках.

Модальна логіка. Відмінності модальних логік – алетичної, епістемічної, деонтичної, аксіологічної та ін. Формули взаємозв'язку епістемічних і деонтичних операторів. Вимоги деонтичної несуперечності та деонтичної рівноваги. Поняття про аксіологічні оператори.

Поняття про комплексну логіку і логічну соціологію О.О. Зінов'єва (1922 – 2006).

Поняття про модальну семантику С.А. Кріпке (1940 – ...).

Тема 10. Логіка в сучасному світі та її перспективи

Роль неklasичних логік у сучасному науковому пізнанні. Актуальні проблеми неklasичної логіки.

Проблема штучного інтелекту та її теоретичні та практичні наслідки.

Перспективи розвитку логічних досліджень у сучасній науці.

Плани семінарських занять

Змістовий модуль I. Елементарні форми мислення

Тема 1. Предмет і значення логіки

1. Логіка, її виникнення в античності та сучасне значення. Історичні факти щодо становлення логіки.
2. Поняття про структуру та загальні особливості сучасної логіки.
3. Логіка та її співвідношення з мисленням і мовою. Форми мови і форми мислення та їх генезис в людській свідомості. Взаємовідношення філософії та науки.

Література

а) навчальна

- Жеребкін В.Є. Логіка: Підручник для юрид. ВНЗ і фак-тів. – Вид. 3-е. – Харків-К.: «Основа»-«Знання», 1999. – 256 с.
- Конверський А.Є Логіка: Підручник для ст-тів ВНЗ. – К.: Український центр духовної культури, 1999. – 400 с.
- Логіка : Підруч. для студ.-правників / Н. В. Карамішева; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л. : Вид.-полігр. фірма "Паіс", 2000. – 252 с.
- Поляков В.Г. Логіка. Задачник: Навч. посібник для викладачів і ст-тів. – Луцьк: ПВД «Твердиня», 2015. – 260 с.
- Середа В. Ю. Вчись мислити логічно: навч. посіб. – К.: Рад. школа, 1989. – 175 с.
- Тофтул М. Г. Логіка. – 2-ге видання, перероблене, доповнене. – Київ : «Академія», 2008. – 400 с.
- Хоменко І. В. Логіка: теорія та практика. Підручник. – Київ: Міністерство освіти і науки України, 2010.

б) довідкова

- Кондаков Н.И. Логический словарь-справочник. – 2-е изд. – М., 1976.
- Краткий словарь по логике / Д.П. Горский, А.А. Ивин, А.Л. Никифоров; Под ред. Д.П. Горского. – М.: Просвещение, 1991. – 208 с.
- Словник з логіки / Повторева С.М. – Львів: Магнолія 2006, 2007. – 196 с.
- УСЕ: Універсальний словник-енциклопедія. – К., 1999.
- Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002.
- Філософський словник. – 2-е вид., перер. і доп. – К., 1986.
- Философский энциклопедический словарь. – 2-е изд. – М., 1989.
- Философская энциклопедия. – В 5-ти т. – М., 1960-1970.

в) додаткова

- Гжегорчик А. Популярная логика. – М.: Наука, 1979. – 112 с.
- Дуцяк І.З. Логіка. – Львів: Просвіта, 1996. – 128 с.
- Жоль К.К. Логика в лицах и символах. – М.: Педагогика-Пресс, 1993. – 256 с.
- Ивин А. Искусство правильно мыслить. – М.: Просвещение, 1990. – 240 с.
- Ивин А. По законам логики. – М.: Молодая гвардия, 1983. – 208 с.
- Маковельский А. О. История логики. – М., 1967. – 504 с.
- Попов П. С. История логики нового времени. – М., Издательство МГУ, 1960.
- Свинцов В.И. Логика: Учеб. для вузов. – М.: Высш. шк., 1987. – 287 с.
- Теоретичні засади логіки / І. З. Дуцяк; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. – Л.: Палітра друку, 2002. – 233 с.
- Яценко С. С. Прасофізми. – К.: Видавничий дім «Руське слово», 2011. – 84 с.
- Яценко С. Софістика. – К.: ТОВ «Сік Груп Україна», 2016. – 208 с.

2. Поняття

1. Поняття як форма мислення, зв'язок його з мовою і об'єктивним світом. Утворення понять. Істотні, неістотні та випадкові ознаки. Задачі.
2. Характеристика поняття: зміст і обсяг. Вид і відношення між поняттями. Закон оберненого відношення змісту і обсягу поняття. Логічні операції з поняттями. Задачі.
3. Визначення поняття (дефініція). Правила визначення поняття. Задачі.
4. Поділ поняття і класифікація. Правила поділу поняття. Особливості класифікацій в сучасній науці. Задачі.

Література

а) навчальна

- Жеребкін В.Є. Логіка: Підручник для юрид. ВНЗ і фак-тів. – Вид. 3-е. – Харків-К.: «Основа»-«Знання», 1999. – 256 с.

- Конверський А.Є Логіка: Підручник для ст-тів ВНЗ. – К.: Український центр духовної культури, 1999. – 400 с.
- Логіка : Підруч. для студ.-правників / Н. В. Карамішева; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л. : Вид.-полігр. фірма "Паіс", 2000. – 252 с.
- Поляков В.Г. Логіка. Задачник: Навч. посібник для викладачів і ст-тів. – Луцьк: ПВД «Твердиня», 2015. – 260 с.
- Середа В. Ю. Вчись мислити логічно: навч. посіб. – К.: Рад. школа, 1989. – 175 с.
- Тофтун М. Г. Логіка. – 2-ге видання, перероблене, доповнене. – Київ : «Академія», 2008. – 400 с.
- Хоменко І. В. Логіка: теорія та практика. Підручник. – Київ: Міністерство освіти і науки України, 2010.

б) довідкова

- Кондаков Н.И. Логический словарь-справочник. – 2-е изд. – М., 1976.
- Краткий словарь по логике / Д.П. Горский, А.А. Ивин, А.Л. Никифоров; Под ред. Д.П. Горского. – М.: Просвещение, 1991. 208 с.
- Словник з логіки / Повторева С.М. – Львів: Магнолія 2006, 2007. – 196 с.
- Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002.
- Філософський словник. – 2-е вид., перер. і доп. – К., 1986.
- Философский энциклопедический словарь. – 2-е изд. – М., 1989.
- Философская энциклопедия. – В 5-ти т. – М., 1960-1970.

в) додаткова

- Гжегорчик А. Популярная логика. – М.: Наука, 1979. – 112 с.
- Дуцяк І.З. Логіка. – Львів: Просвіта, 1996. – 128 с.
- Ивин А. Искусство правильно мыслить. – М.: Просвещение, 1990. – 240 с.
- Свинцов В.И. Логика: Учеб. для вузов. – М.: Высш. шк., 1987. – 287 с.

3. Судження

1. Загальна характеристика судження. Терміни судження – суб'єкт і предикат. Інші частини судження. Класифікація суджень. Задачі.
2. Прості судження та їх види (категоричні, екзистенціальні та рефлексивні). Види категоричних суджень (А, І, Е, О). Розподіл термінів категоричного судження. Задачі.
3. Поняття модальності. Модальні судження та їх види; алетична, епістемічна, деонтична, аксіологічна, часова та інші модальності. Задачі.
4. Складні судження та їх види. Логічні зв'язки та їх ієрархія. Таблиця істинності та хибності складних суджень та її прикладне значення. Поняття про тотожно істинні та тотожно хибні формули. Задачі.
5. Формалізація складних суджень а) через терміни судження і б) через систему простих суджень. Задачі.
6. Знаходження значень складних висловлювань. Задачі.
7. Знаходження умов, за яких складні висловлювання набувають певних значень (істини чи хибі). Задачі.

Література

а) навчальна

- Жеребкін В.Є. Логіка: Підручник для юрид. ВНЗ і фак-тів. – Вид. 3-е. – Харків-К.: «Основа»-«Знання», 1999. – 256 с.
- Конверський А.Є Логіка: Підручник для ст-тів ВНЗ. – К.: Український центр духовної культури, 1999. – 400 с.
- Логіка : Підруч. для студ.-правників / Н. В. Карамішева; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л. : Вид.-полігр. фірма "Паіс", 2000. – 252 с.

- Поляков В.Г. Логіка. Задачник: Навч. посібник для викладачів і ст-тів. – Луцьк: ПВД «Твердиня», 2015. – 260 с.
- Середа В. Ю. Вчись мислити логічно: навч. посіб. – К.: Рад. школа, 1989. – 175 с.
- Тофтул М. Г. Логіка. – 2-ге видання, перероблене, доповнене. – Київ : «Академія», 2008. – 400 с.
- Хоменко І. В. Логіка: теорія та практика. Підручник. – Київ: Міністерство освіти і науки України, 2010.

б) довідкова

- Кондаков Н.И. Логический словарь-справочник. – 2-е изд. – М., 1976.
- Краткий словарь по логике / Д.П. Горский, А.А. Ивин, А.Л. Никифоров; Под ред. Д.П. Горского. – М.: Просвещение, 1991. 208 с.
- Словник з логіки / Повторєва С.М. – Львів: Магнолія 2006, 2007. – 196 с.
- Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002.
- Філософський словник. – 2-е вид., перер. і доп. – К., 1986.
- Философский энциклопедический словарь. – 2-е изд. – М., 1989.
- Философская энциклопедия. – В 5-ти т. – М., 1960-1970.

в) додаткова

- Гжегорчик А. Популярная логика. – М.: Наука, 1979. – 112 с.
- Дуцяк І.З. Логіка. – Львів: Просвіта, 1996. – 128 с.
- Ивин А. Искусство правильно мыслить. – М.: Просвещение, 1990. – 240 с.
- Свинцов В.И. Логика: Учеб. для вузов. – М.: Высш. шк., 1987. – 287 с.

Змістовий модуль II. Умовивід

4-а. Загальне поняття умовиводу; безпосередній умовивід

1. Загальне поняття умовиводу та його класифікація. Безпосередній умовивід та його види. Поняття про дедуктивні та індуктивні умовиводи.
2. Безпосередній умовивід: перетворення та його особливості. Задачі.
3. Безпосередній умовивід: обернення та його особливості. Задачі.
4. Безпосередній умовивід: протиставлення предикату та його особливості. Задачі.
5. Поняття діаграми «логічний квадрат». Висновки щодо істинності та хибності суджень за логічним квадратом. Задачі.

Література

а) навчальна

- Жеребкін В.Є. Логіка: Підручник для юрид. ВНЗ і фак-тів. – Вид. 3-е. – Харків-К.: «Основа»-«Знання», 1999. – 256 с.
- Конверський А.Є Логіка: Підручник для ст-тів ВНЗ. – К.: Український центр духовної культури, 1999. – 400 с.
- Логіка : Підруч. для студ.-правників / Н. В. Карамішева; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л. : Вид.-полігр. фірма "Паіс", 2000. – 252 с.
- Поляков В.Г. Логіка. Задачник: Навч. посібник для викладачів і ст-тів. – Луцьк: ПВД «Твердиня», 2015. – 260 с.
- Середа В. Ю. Вчись мислити логічно: навч. посіб. – К.: Рад. школа, 1989. – 175 с.
- Тофтул М. Г. Логіка. – 2-ге видання, перероблене, доповнене. – Київ : «Академія», 2008. – 400 с.
- Хоменко І. В. Логіка: теорія та практика. Підручник. – Київ: Міністерство освіти і науки України, 2010.

б) довідкова

- Кондаков Н.И. Логический словарь-справочник. – 2-е изд. – М., 1976.

Краткий словарь по логике / Д.П. Горский, А.А. Ивин, А.Л. Никифоров; Под ред. Д.П. Горского. – М.: Просвещение, 1991. 208 с.

Словник з логіки / Повторева С.М. – Львів: Магнолія 2006, 2007. – 196 с.

Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002.

Філософський словник. – 2-е вид., перер. і доп. – К., 1986.

Философский энциклопедический словарь. – 2-е изд. – М., 1989.

Философская энциклопедия. – В 5-ти т. – М., 1960-1970.

в) додаткова

Гжегорчик А. Популярная логика. – М.: Наука, 1979. – 112 с.

Дуцяк І.З. Логіка. – Львів: Просвіта, 1996. – 128 с.

Ивин А. Искусство правильно мыслить. – М.: Просвещение, 1990. – 240 с.

Свинцов В.И. Логика: Учеб. для вузов. – М.: Высш. шк., 1987. – 287 с.

4-б. Дедуктивний умовивід; простий категоричний силігізм

1. Опосередковані умовиводи та їх класифікація. Дедуктивні умовиводи (прості та складні): загальна характеристика та особливості. Простий категоричний силігізм (ПКС).
2. Визначення термінів простого категоричного силігізму. Аксиома простого категоричного силігізму. Задачі.
3. Правила термінів і правила засновків ПКС. Задачі.
4. Фігури і модуси ПКС та їх особливості. Задачі.
5. Особливі правила фігур ПКС. Задачі.
6. Скорочений категоричний силігізм (ентимема) та його реконструкція. Задачі.

Література

а) навчальна

Жеребкін В.Є. Логіка: Підручник для юрид. ВНЗ і фак-тів. – Вид. 3-е. – Харків-К.: «Основа»-«Знання», 1999. – 256 с.

Конверський А.Є. Логіка: Підручник для ст-тів ВНЗ. – К.: Український центр духовної культури, 1999. – 400 с.

Логіка : Підруч. для студ.-правників / Н. В. Карамішева; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л. : Вид.-полігр. фірма "Паіс", 2000. – 252 с.

Поляков В.Г. Логіка. Задачник: Навч. посібник для викладачів і ст-тів. – Луцьк: ПВД «Твердиня», 2015. – 260 с.

Середа В. Ю. Вчись мислити логічно: навч. посіб. – К.: Рад. школа, 1989. – 175 с.

Тофтул М. Г. Логіка. – 2-ге видання, перероблене, доповнене. – Київ : «Академія», 2008. – 400 с.

Хоменко І. В. Логіка: теорія та практика. Підручник. – Київ: Міністерство освіти і науки України, 2010.

б) довідкова

Кондаков Н.И. Логический словарь-справочник. – 2-е изд. – М., 1976.

Краткий словарь по логике / Д.П. Горский, А.А. Ивин, А.Л. Никифоров; Под ред. Д.П. Горского. – М.: Просвещение, 1991. 208 с.

Словник з логіки / Повторева С.М. – Львів: Магнолія 2006, 2007. – 196 с.

Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002.

Філософський словник. – 2-е вид., перер. і доп. – К., 1986.

Философский энциклопедический словарь. – 2-е изд. – М., 1989.

Философская энциклопедия. – В 5-ти т. – М., 1960-1970.

в) додаткова

Гжегорчик А. Популярная логика. – М.: Наука, 1979. – 112 с.

Дуцяк І.З. Логіка. – Львів: Просвіта, 1996. – 128 с.
Ивин А. Искусство правильно мыслить. – М.: Просвещение, 1990. – 240 с.
Свинцов В.И. Логика: Учеб. для вузов. – М.: Высш. шк., 1987. – 287 с.

4-в. Полісилогізм; скорочений силлогізм; силлогізми складних суджень

1. Складні та складноскорочені умовиводи (полісиллогізм, сорит, епіхейрема та ін.): їх структура і особливості.
2. Логіка висловлювань. Умовиводи зі складних суджень. Умовні та умовно категоричні умовиводи та їх фігури. Задачі.
3. Розділово-категоричні умовиводи та їх модуси. Задачі.
4. Умовно-розділовий умовивід та його види: дилема, трилема та ін. Особливості простої і складної, конструктивної та деструктивної дилеми. Задачі.
5. Поняття про логіку предикатів. Квантори (логічні оператори), суб'єктні та предикатні перемінні. Формули логіки предикатів. Задачі.

Література

а) навчальна

Жеребкін В.Є. Логіка: Підручник для юрид. ВНЗ і фак-тів. – Вид. 3-е. – Харків-К.: «Основа»-«Знання», 1999. – 256 с.
Конверський А.Є. Логіка: Підручник для ст-тів ВНЗ. – К.: Український центр духовної культури, 1999. – 400 с.
Логіка : Підруч. для студ.-правників / Н. В. Карамішева; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л. : Вид.-полігр. фірма "Паіс", 2000. – 252 с.
Поляков В.Г. Логіка. Задачник: Навч. посібник для викладачів і ст-тів. – Луцьк: ПВД «Твердиня», 2015. – 260 с.
Середа В. Ю. Вчись мислити логічно: навч. посіб. – К.: Рад. школа, 1989. – 175 с.
Тофтул М. Г. Логіка. – 2-ге видання, перероблене, доповнене. – Київ : «Академія», 2008. – 400 с.
Хоменко І. В. Логіка: теорія та практика. Підручник. – Київ: Міністерство освіти і науки України, 2010.

б) довідкова

Кондаков Н.И. Логический словарь-справочник. – 2-е изд. – М., 1976.
Краткий словарь по логике / Д.П. Горский, А.А. Ивин, А.Л. Никифоров; Под ред. Д.П. Горского. – М.: Просвещение, 1991. 208 с.
Словник з логіки / Повторева С.М. – Львів: Магнолія 2006, 2007. – 196 с.
Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002.
Філософський словник. – 2-е вид., перер. і доп. – К., 1986.
Философский энциклопедический словарь. – 2-е изд. – М., 1989.
Философская энциклопедия. – В 5-ти т. – М., 1960-1970.

в) додаткова

Гжегорчик А. Популярная логика. – М.: Наука, 1979. – 112 с.
Дуцяк І.З. Логіка. – Львів: Просвіта, 1996. – 128 с.
Ивин А. Искусство правильно мыслить. – М.: Просвещение, 1990. – 240 с.
Свинцов В.И. Логика: Учеб. для вузов. – М.: Высш. шк., 1987. – 287 с.

4-г. Індуктивний умовивід; аналогія

1. Загальна характеристика індуктивного умовиводу та його значення.
2. Повна і неповна індукція та їх особливості. Задачі.
3. Популярна і наукова індукція. Задачі.

4. Методи встановлення причинного зв'язку: метод єдиної подібності; метод єдиної відмінності; поєднаний метод подібності та відмінності; метод супутніх змін; метод залишків. Задачі.
5. Умовиводи за аналогією. Задачі.

Література

а) навчальна

- Жеребкін В.Є. Логіка: Підручник для юрид. ВНЗ і фак-тів. – Вид. 3-е. – Харків-К.: «Основа»-«Знання», 1999. – 256 с.
- Конверський А.Є. Логіка: Підручник для ст-тів ВНЗ. – К.: Український центр духовної культури, 1999. – 400 с.
- Логіка : Підруч. для студ.-правників / Н. В. Карамішева; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л. : Вид.-полігр. фірма "Паіс", 2000. – 252 с.
- Поляков В.Г. Логіка. Задачник: Навч. посібник для викладачів і ст-тів. – Луцьк: ПВД «Твердиня», 2015. – 260 с.
- Середа В. Ю. Вчись мислити логічно: навч. посіб. – К.: Рад. школа, 1989. – 175 с.
- Тофтун М. Г. Логіка. – 2-ге видання, перероблене, доповнене. – Київ : «Академія», 2008. – 400 с.
- Хоменко І. В. Логіка: теорія та практика. Підручник. – Київ: Міністерство освіти і науки України, 2010.

б) довідкова

- Кондаков Н.И. Логический словарь-справочник. – 2-е изд. – М., 1976.
- Краткий словарь по логике / Д.П. Горский, А.А. Ивин, А.Л. Никифоров; Под ред. Д.П. Горского. – М.: Просвещение, 1991. 208 с.
- Словник з логіки / Повторєва С.М. – Львів: Магнолія 2006, 2007. – 196 с.
- Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002.
- Філософський словник. – 2-е вид., перер. і доп. – К., 1986.
- Философский энциклопедический словарь. – 2-е изд. – М., 1989.
- Философская энциклопедия. – В 5-ти т. – М., 1960-1970.

в) додаткова

- Гжегорчик А. Популярная логика. – М.: Наука, 1979. – 112 с.
- Дуцяк І.З. Логіка. – Львів: Просвіта, 1996. – 128 с.
- Ивин А. Искусство правильно мыслить. – М.: Просвещение, 1990. – 240 с.
- Свинцов В.И. Логика: Учеб. для вузов. – М.: Высш. шк., 1987. – 287 с.

Змістовий модуль III. Доведення і спростування

5. Закони логіки

1. Поняття про закон і закони мислення. Закони логіки як логічні формули.
2. Закони формальної логіки та їх значення. Закон тотожності. Закон несуперечності. Закон вилучення третього. Закон достатньої підстави. Задачі.
3. Закони сучасної логіки. Закон подвійного заперечення. Закон Клавія. Закон Дунса Скота. Закони О. де Моргана, ідемпотентності, контрапозиції, комутативності, асоціативності та ін. Задачі.
4. Поняття про закони кванторів. Значення логічних законів для трансформації логічних зв'язок. Задачі.

Література

а) навчальна

- Жеребкін В.Є. Логіка: Підручник для юрид. ВНЗ і фак-тів. – Вид. 3-е. – Харків-К.: «Основа»-«Знання», 1999. – 256 с.
- Конверський А.Є Логіка: Підручник для ст-тів ВНЗ. – К.: Український центр духовної культури, 1999. – 400 с.
- Логіка : Підруч. для студ.-правників / Н. В. Карамішева; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л. : Вид.-полігр. фірма "Паіс", 2000. – 252 с.
- Поляков В.Г. Логіка. Задачник: Навч. посібник для викладачів і ст-тів. – Луцьк: ПВД «Твердиня», 2015. – 260 с.
- Середа В. Ю. Вчись мислити логічно: навч. посіб. – К.: Рад. школа, 1989. – 175 с.
- Тофтул М. Г. Логіка. – 2-ге видання, перероблене, доповнене. – Київ : «Академія», 2008. – 400 с.
- Хоменко І. В. Логіка: теорія та практика. Підручник. – Київ: Міністерство освіти і науки України, 2010.

б) довідкова

- Кондаков Н.И. Логический словарь-справочник. – 2-е изд. – М., 1976.
- Краткий словарь по логике / Д.П. Горский, А.А. Ивин, А.Л. Никифоров; Под ред. Д.П. Горского. – М.: Просвещение, 1991. 208 с.
- Словник з логіки / Повторева С.М. – Львів: Магнолія 2006, 2007. – 196 с.
- Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002.
- Філософський словник. – 2-е вид., перер. і доп. – К., 1986.
- Философский энциклопедический словарь. – 2-е изд. – М., 1989.
- Философская энциклопедия. – В 5-ти т. – М., 1960-1970.

в) додаткова

- Гжегорчик А. Популярная логика. – М.: Наука, 1979. – 112 с.
- Дуцяк І.З. Логіка. – Львів: Просвіта, 1996. – 128 с.
- Ивин А. Искусство правильно мыслить. – М.: Просвещение, 1990. – 240 с.
- Свинцов В.И. Логика: Учеб. для вузов. – М.: Высш. шк., 1987. – 287 с.

6. Доведення і спростування; основи еристики

1. Загальна характеристика особливостей логічного доведення і спростування. Основи еристики: історичне становлення та сучасне значення. Дискусія та ролі її учасників: пропонент і опонент.
2. Структура доведення та його види. Теза та її особливість. Аргументи і вимоги до них. Демонстрація та її форми. Задачі.
3. Види доведення: пряме і непряме, апагогічне і розділове (диз'юнктивне).
4. Спростування та його види. Спростування аргументів. Спростування тези та його види (пряме і непряме). Спростування демонстрації. Задачі.
5. Основні правила доведення і спростування та їх значення. Помилки у доведенні та спростуванні. Задачі.

Література

а) навчальна

- Жеребкін В.Є. Логіка: Підручник для юрид. ВНЗ і фак-тів. – Вид. 3-е. – Харків-К.: «Основа»-«Знання», 1999. – 256 с.
- Конверський А.Є Логіка: Підручник для ст-тів ВНЗ. – К.: Український центр духовної культури, 1999. – 400 с.
- Логіка : Підруч. для студ.-правників / Н. В. Карамішева; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л. : Вид.-полігр. фірма "Паіс", 2000. – 252 с.

- Поляков В.Г. Логіка. Задачник: Навч. посібник для викладачів і ст-тів. – Луцьк: ПВД «Твердиня», 2015. – 260 с.
- Середа В. Ю. Вчись мислити логічно: навч. посіб. – К.: Рад. школа, 1989. – 175 с.
- Тофтун М. Г. Логіка. – 2-ге видання, перероблене, доповнене. – Київ : «Академія», 2008. – 400 с.
- Хоменко І. В. Логіка: теорія та практика. Підручник. – Київ: Міністерство освіти і науки України, 2010.

б) довідкова

- Кондаков Н.И. Логический словарь-справочник. – 2-е изд. – М., 1976.
- Краткий словарь по логике / Д.П. Горский, А.А. Ивин, А.Л. Никифоров; Под ред. Д.П. Горского. – М.: Просвещение, 1991. 208 с.
- Словник з логіки / Повторева С.М. – Львів: Магнолія 2006, 2007. – 196 с.
- Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002.
- Філософський словник. – 2-е вид., перер. і доп. – К., 1986.
- Философский энциклопедический словарь. – 2-е изд. – М., 1989.
- Философская энциклопедия. – В 5-ти т. – М., 1960-1970.

в) додаткова

- Гжегорчик А. Популярная логика. – М.: Наука, 1979. – 112 с.
- Дуцяк І.З. Логіка. – Львів: Просвіта, 1996. – 128 с.
- Ивин А. Искусство правильно мыслить. – М.: Просвещение, 1990. – 240 с.
- Свинцов В.И. Логика: Учеб. для вузов. – М.: Высш. шк., 1987. – 287 с.
- Яценко С. С. Прасофізми. – К.: Видавничий дім «Руське слово», 2011. – 84 с.
- Яценко С. Софістика. – К.: ТОВ «Сік Груп Україна», 2016. – 208 с.

7. Роль теорії та гіпотези у науці

1. Загальне поняття науки та її функції в людській культурі. Наука як знання і пізнання. Постання галузевої науки внаслідок диференціації та інтеграції наукового знання; фундаментальна і прикладна наука.
2. Поняття про науку як продуктивну силу суспільного розвитку, як соціальний інститут і як систему підготовки і перепідготовки кадрів.
3. Структура наукового знання і пізнання. Роль теорії як вищої форми наукового знання і пізнання (методології). Задачі.
4. Теорія як форма мислення і організації наукового знання. Структура наукової теорії. Взаємозв'язок елементів теорії. Задачі.
5. Гіпотеза та її роль в науці. Співвідношення проблеми та ідеї. Задачі.

Література

а) навчальна

- Жеребкін В.Є. Логіка: Підручник для юрид. ВНЗ і фак-тів. – Вид. 3-е. – Харків-К.: «Основа»-«Знання», 1999. – 256 с.
- Конверський А.Є Логіка: Підручник для ст-тів ВНЗ. – К.: Український центр духовної культури, 1999. – 400 с.
- Логіка : Підруч. для студ.-правників / Н. В. Карамішева; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л. : Вид.-полігр. фірма "Паіс", 2000. – 252 с.
- Поляков В.Г. Логіка. Задачник: Навч. посібник для викладачів і ст-тів. – Луцьк: ПВД «Твердиня», 2015. – 260 с.
- Середа В. Ю. Вчись мислити логічно: навч. посіб. – К.: Рад. школа, 1989. – 175 с.
- Тофтун М. Г. Логіка. – 2-ге видання, перероблене, доповнене. – Київ : «Академія», 2008. – 400 с.
- Хоменко І. В. Логіка: теорія та практика. Підручник. – Київ: Міністерство освіти і науки України, 2010.

б) довідкова

- Кондаков Н.И. Логический словарь-справочник. – 2-е изд. – М., 1976.
Краткий словарь по логике / Д.П. Горский, А.А. Ивин, А.Л. Никифоров; Под ред. Д.П. Горского. – М.: Просвещение, 1991. 208 с.
Словник з логіки / Повторева С.М. – Львів: Магнолія 2006, 2007. – 196 с.
Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002.
Філософський словник. – 2-е вид., перер. і доп. – К., 1986.
Философский энциклопедический словарь. – 2-е изд. – М., 1989.
Философская энциклопедия. – В 5-ти т. – М., 1960-1970.

в) додаткова

- Гжегорчик А. Популярная логика. – М.: Наука, 1979. – 112 с.
Дуцяк І.З. Логіка. – Львів: Просвіта, 1996. – 128 с.
Ивин А. Искусство правильно мыслить. – М.: Просвещение, 1990. – 240 с.
Свинцов В.И. Логика: Учеб. для вузов. – М.: Высш. шк., 1987. – 287 с.
Теоретичні засади логіки / І. З. Дуцяк; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. – Л.: Палітра друку, 2002. – 233 с.

Змістовий модуль IV. Історія сучасної логіки

8. Історія класичної логіки

1. Загальна характеристика сучасної логіки, її структура і значення. Ідеї Г.Ляйбніца щодо формалізації та арифметизації логічних операцій. Виникнення сучасної (символічної, математичної) логіки. Радикальне реформування логіки Джорджем Булем та ін.
2. Логіка висловлювань. Задачі.
3. Логіка предикатів. Задачі.

Література

а) навчальна

- Жеребкін В.Є. Логіка: Підручник для юрид. ВНЗ і фак-тів. – Вид. 3-е. – Харків-К.: «Основа»-«Знання», 1999. – 256 с.
Жоль К.К. Вступ до сучасної логіки. – Київ: Вища школа, 1992. – 128 с.
Конверський А.Є. Логіка: Підручник для ст-тів ВНЗ. – К.: Український центр духовної культури, 1999. – 400 с.
Логіка : Підруч. для студ.-правників / Н. В. Карамішева; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л. : Вид.-полігр. фірма "Паіс", 2000. – 252 с.
Поляков В.Г. Логіка. Задачник: Навч. посібник для викладачів і ст-тів. – Луцьк: ПВД «Твердиня», 2015. – 260 с.
Тофтун М. Г. Логіка. – 2-ге видання, перероблене, доповнене. – Київ : «Академія», 2008. – 400 с.
Хоменко І. В. Логіка: теорія та практика. Підручник. – Київ: Міністерство освіти і науки України, 2010.

б) довідкова

- Кондаков Н.И. Логический словарь-справочник. – 2-е изд. – М., 1976.
Краткий словарь по логике / Д.П. Горский, А.А. Ивин, А.Л. Никифоров; Под ред. Д.П. Горского. – М.: Просвещение, 1991. 208 с.
Словник з логіки / Повторева С.М. – Львів: Магнолія 2006, 2007. – 196 с.
Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002.
Філософський словник. – 2-е вид., перер. і доп. – К., 1986.
Философский энциклопедический словарь. – 2-е изд. – М., 1989.
Философская энциклопедия. – В 5-ти т. – М., 1960-1970.

в) додаткова

- Гжегорчик А. Популярная логика. – М.: Наука, 1979. – 112 с.

- Дуцяк І.З. Логіка. – Львів: Просвіта, 1996. – 128 с.
 Жоль К.К. Логика в лицах и символах. – М.: Педагогика-Пресс, 1993. – 256 с.
 Ивин А. Искусство правильно мыслить. – М.: Просвещение, 1990. – 240 с.
 Ивин А. По законам логики. – М.: Молодая гвардия, 1983. – 208 с.
 Маковельский А. О. История логики. – М., 1967. – 504 с.
 Попов П. С. История логики нового времени. М., Издательство МГУ, 1960.
 Свинцов В.И. Логика: Учеб. для вузов. – М.: Высш. шк., 1987. – 287 с.

9. Історія неklasичної логіки

1. Причини виникнення неklasичної логіки на початку ХХ ст. у дослідженнях Л. Брауера, А. Гейтінга, К.І. Льюїса, Е. Гуссерля, Я. Лукасевича, Е. Поста та ін. Поняття про неklasичні логіки.
2. Тризначні та багатозначні логіки. Символіка висловлювань і таблиці істинності в багатозначних логіках. Задачі.
3. Модальна логіка та її види. Формули взаємозв'язку епістемічних і деонтичних операторів. Вимоги деонтичної несуперечності та деонтичної рівноваги. Задачі.
4. Аксиологічна логіка та її загальна характеристика. Розвиток неklasичної логіки в сучасній науці та її особливості.

Література

а) навчальна

- Жеребкін В.Є. Логіка: Підручник для юрид. ВНЗ і фак-тів. – Вид. 3-е. – Харків-К.: «Основа»-«Знання», 1999. – 256 с.
 Жоль К.К. Вступ до сучасної логіки. – Київ: Вища школа, 1992. – 128 с.
 Конверський А.Є. Логіка: Підручник для ст-тів ВНЗ. – К.: Український центр духовної культури, 1999. – 400 с.
 Логіка : Підруч. для студ.-правників / Н. В. Карамішева; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л. : Вид.-полігр. фірма "Паіс", 2000. – 252 с.
 Поляков В.Г. Логіка. Задачник: Навч. посібник для викладачів і ст-тів. – Луцьк: ПВД «Твердиня», 2015. – 260 с.
 Тофтун М. Г. Логіка. – 2-ге видання, перероблене, доповнене. – Київ : «Академія», 2008. – 400 с.
 Хоменко І. В. Логіка: теорія та практика. Підручник. – Київ: Міністерство освіти і науки України, 2010.

б) довідкова

- Кондаков Н.И. Логический словарь-справочник. – 2-е изд. – М., 1976.
 Краткий словарь по логике / Д.П. Горский, А.А. Ивин, А.Л. Никифоров; Под ред. Д.П. Горского. – М.: Просвещение, 1991. 208 с.
 Словник з логіки / Повторева С.М. – Львів: Магнолія 2006, 2007. – 196 с.
 Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002.
 Філософський словник. – 2-е вид., перер. і доп. – К., 1986.
 Философский энциклопедический словарь. – 2-е изд. – М., 1989.
 Философская энциклопедия. – В 5-ти т. – М., 1960-1970.

в) додаткова

- Гжегорчик А. Популярная логика. – М.: Наука, 1979. – 112 с.
 Дуцяк І.З. Логіка. – Львів: Просвіта, 1996. – 128 с.
 Жоль К.К. Логика в лицах и символах. – М.: Педагогика-Пресс, 1993. – 256 с.
 Ивин А. Искусство правильно мыслить. – М.: Просвещение, 1990. – 240 с.
 Ивин А. По законам логики. – М.: Молодая гвардия, 1983. – 208 с.
 Маковельский А. О. История логики. – М., 1967. – 504 с.

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Завдання і питання для самостійної роботи з курсу «Логіка» згруповані за темами.

Тема 1. Предмет і значення логіки

1. Поняття логіки як науки.
2. Що таке пропедевтика?
3. Коли виникла логіка?
4. Чому Арістотель вважав логіку пропедевтикою для науки?
5. Як Арістотель зазвичай називав науку про мислення і чому?
6. Які твори об'єднує назва «Органон» Арістотеля?
7. Які п'ять загальних понять особливо виділяв Порфирій?
8. Що досліджує схоластика у проблемі універсалій?
9. Особливість схоластичного номіналізму щодо універсалій.
10. Особливість схоластичного реалізму щодо універсалій.
11. Якій логічний метод розробляв Френсіс Бекон і яка його особливість?
12. Якій логічний метод розробляв Рене Декарт і яка його особливість?
13. Важливі логічні ідеї Г.В. Ляйбніца.
14. Класифікація суджень І. Канта.
15. Що розумів під наукою логіки Г.В.Ф. Гегель?
16. Яка структура сучасної логіки?
17. Які відмінності діалектичної логіки від формальної логіки?
18. Які основні форми мислення?
19. Які основні форми мови?
20. Яке співвідношення форм мислення і форм мови?
21. Завдання з теми.

Тема 2. Поняття

1. Що таке поняття, його зміст і обсяг?
2. Що є предметом мислення (думки)?
3. Що таке істотна ознака?
4. Що таке неістотна ознака?
5. Що таке випадкова ознака?
6. Як поділяють поняття?
7. Чим відрізняються поняття родові та видові?
8. Чим відрізняються поняття одиничні та загальні?
9. Чим відрізняються поняття абстрактні та конкретні?
10. Чим відрізняються поняття співвідносні та безвідносні?
11. Чим відрізняються поняття позитивні та негативні?
12. Як розрізняють сумісні поняття?
13. Як розрізняють несумісні поняття?
14. Які існують логічні операції з поняттями?

15. Що таке обмежування поняття?
16. Що таке узагальнення поняття?
17. Що таке визначення поняття та його види?
18. Які є правила визначення поняття?
19. Що таке поділ поняття і класифікація?
20. Які є правила поділу поняття?
21. Задачі і завдання з теми.

Тема 3. Судження

1. Що таке судження і його особливості?
2. Структура простого судження та його структурні елементи?
3. Чим відрізняються прості судження від складних суджень?
4. Які є види простих суджень?
5. Що таке розподіленість терміну судження?
6. Як розподілені терміни у категоричному судженні?
7. Що таке модальність та її види?
8. Які є види простих суджень?
9. Як визначається істинність кон'юнктивного судження?
10. Як визначається істинність диз'юнктивного судження?
11. Як визначається істинність строго диз'юнктивного судження?
12. Як визначається істинність імплікативного судження?
13. Як визначається істинність еквівалентного судження?
14. Які існують способи визначення істинності складних суджень?
15. Що таке тотожно істинна (або хибна) формула?
16. Задачі і завдання з теми.

Тема 4-а. Загальне поняття умовиводу; безпосередній умовивід

1. Загальне поняття умовиводу.
2. Класифікація умовиводів.
3. Безпосередній умовивід та його види.
4. Формула перетворення і його логічний зміст.
5. Формула обернення і його логічний зміст.
6. Формула протиставлення предикату і його логічний зміст.
7. Що таке «логічний квадрат»?
8. Висновки щодо істинності та хибності суджень за логічним квадратом.
9. Опосередковані умовиводи та їх класифікація.
10. Поняття про дедуктивні та індуктивні умовиводи.
11. Задачі і завдання з теми.

Тема 4-б. Дедуктивний умовивід; простий категоричний силогізм

1. Класифікація дедуктивних умовиводів.
2. Загальне поняття простого категоричного силогізму (ПКС).
3. Фігури ПКС та їх особливості.
4. Правила ПКС: правила термінів.
5. Правила ПКС: правила засновків.
6. Аксиома ПКС.

7. Поняття про модуси ПКС
8. Логічна характеристика модусів ПКС.
9. Особливі правила фігур ПКС.
10. Скорочений категоричний силогізм (ентимема) та види ентимем.
11. Задачі і завдання з теми.

Тема 4-в. Полісилогізм; скорочений силогізм; силогізми складних суджень

1. Поняття про складні умовиводи.
2. Поняття про складні скорочені умовиводи.
3. Умовні умовиводи та їх особливості.
4. Умовно категоричні умовиводи та їх фігури.
5. Розділово-категоричні умовиводи та їх модуси.
6. Достовірність висновків розділово-категоричних умовиводів.
7. Умовно-розділовий умовивід та його види.
8. Логічна структура дилеми та її види.
9. Поняття про логіку предикатів.
10. Поняття про квантори.
11. Задачі і завдання з теми.

Тема 4-г. Індуктивний умовивід; аналогія

1. Загальна характеристика індуктивного умовиводу.
2. Значення індуктивного умовиводу в пізнанні.
3. Повна індукція та її особливість.
4. Неповна індукція та її особливість.
5. Популярна індукція та її особливість.
6. Наукова індукція та її особливість.
7. Поняття про методи встановлення причинного зв'язку.
8. Поняття про метод єдиної подібності.
9. Поняття про метод єдиної відмінності.
10. Поняття про поєднаний метод подібності та відмінності.
11. Поняття про метод супутніх змін.
12. Поняття про метод залишків.
13. Що таке аналогія?
14. Чи правильно вважати, що аналогія є рівністю двох співвідношень?
15. Значення умовиводів за аналогією.
16. Задачі і завдання з теми.

Тема 5. Закони логіки

1. Загальне поняття закону.
2. Поняття про закони мислення.
3. Що обумовлює закони мислення?
4. Що таке закон логіки?
5. Відкриття законів формальної логіки.
6. Закон тотожності.

7. Закон несуперечності.
8. Закон вилучення третього.
9. Закон достатньої підстави.
10. Поняття про закони сучасної логіки.
11. Закон подвійного заперечення.
12. Закон Клавія.
13. Закон Дунса Скота.
14. Закони О. де Моргана.
15. Закон ідемпотентності.
16. Закон контрапозиції.
17. Закон комутативності.
18. Закон асоціативності.
19. Значення логічних законів для трансформації логічних зв'язок.
20. Поняття про закони кванторів.
21. Задачі і завдання з теми.

Тема 6. Доведення і спростування; основи еристики

1. Загальна характеристика логічного доведення.
2. Загальна характеристика логічного спростування.
3. Що таке еристика?
4. Коли виникає еристика і чому?
5. Сучасна еристика та її значення.
6. Хто такий пропонент?
7. Хто такий опонент?
8. Структура доведення та його види.
9. Теза та її особливість.
10. Аргументи і вимоги до них.
11. Демонстрація та її форми.
12. Види доведення: пряме і непряме.
13. Види доведення: апагогічне і розділове (диз'юнктивне).
14. Спростування та його види.
15. Спростування аргументів.
16. Спростування тези та його види.
17. Особливість спростування демонстрації.
18. Основні правила доведення і спростування.
19. Помилки у доведенні та спростуванні.
20. Значення доведення і спростування в дискусії.
21. Задачі і завдання з теми.

Тема 7. Роль теорії та гіпотези у науці

1. Загальне поняття науки.
2. Функції науки в людській культурі.
3. Відмінності Науки як знання і як пізнання.
4. Постання галузевої науки внаслідок диференціації та інтеграції наукового знання.

5. Відмінності фундаментальної і прикладної науки.
6. Поняття про науку як продуктивну силу суспільного розвитку.
7. Поняття про науку як соціальний інститут.
8. Поняття про науку як систему підготовки і перепідготовки кадрів.
9. Структура наукового знання.
10. Структура наукового пізнання.
11. Роль теорії як вищої форми наукового знання і пізнання (методології).
12. Теорія як форма мислення і організації наукового знання.
13. Структура наукової теорії.
14. Взаємозв'язок елементів теорії.
15. Що таке наукова ідея і проблема?
16.   Задачі і завдання з теми.

Теми 8. Історія класичної логіки

1. Загальна характеристика сучасної логіки.
2. Структура і значення сучасної логіки.
3. Що таке класична логіка?
4. Ідеї Г. Ляйбніца щодо формалізації та арифметизації логічних операцій.
5. Як виникла сучасна (символічна, математична) логіка?
6. Роль Джорджа Буля у виникненні сучасної логіки.
7. Що таке логіцизм?
8. Роль Г. Фреге у створенні першого числення висловлювань.
9. Парадокс Б. Рассела та його значення.
10. Програма формалізму в математиці Д. Гільберта.
11. Задачі і завдання з теми.

Тема 9. Історія неklasичної логіки

1. Що таке неklasична логіка?
2. Інтуїціоністська логіка Л. Брауера, А. Гейтінга.
3. Тризначна логіка Я. Лукасевича.
4. Поняття про багатозначні логіки.
5. Поняття про модальні логіки.
6. Поняття про алетичну логіку.
7. Поняття про епістемічну логіку.
8. Поняття про деонтичну логіку.
9. Поняття про часову логіку.
10. Поняття про аксіологічну логіку.
11. Задачі і завдання з теми.

Тема 10. Логіка в сучасному світі та її перспективи

1. Яка роль неklasичних логік у сучасному науковому пізнанні?
2. Поняття про структурну організацію сучасної науки.
3. Що таке метатеорія?
4. Що таке метанаука?
5. Що таке штучний інтелект?

6. Задачі і завдання з теми.

6. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ (ІНДЗ)

Студентам (магістрантам) університету можуть пропонуватися для виконання ІНДЗ з проблематики даного курсу. Тема такого завдання узгоджується з викладачем і обумовлюється дидактичними особливостями.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів за модулями і шкала оцінювання відповідно відображені у Таблиці 4 та Таблиці 5.

Таблиця 4.

Поточний контроль (max = 40 балів)													Модульний контроль (max = 60 балів)		
Модуль 1. (max = 40 балів)												Модуль 2. (max = 10 б.)			
Змістовий модуль I			Змістовий модуль II				Змістовий модуль III			Змістовий модуль IV			ІНДЗ	МКР I-IV 4x15 б.	
10			20				10			-					
Т1	Т2	Т3	Т4а	Т4б	Т4в	Т4г	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10	-	60	100
(5)	5	5	5	5	5	5	5	5	(5)	(5)	(5)	(5)			

Шкала оцінювання:

Таблиця 5

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 – 81	Добре	
67 – 74	Задовільно	
60 – 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

При виконанні тематичних і модульних контрольних робіт відповіді студентів можуть оцінюватися також балами, які складаються разом за усі відповіді, підсумок зазначається у балах, або у традиційній оцінці:

0 балів – відповідь відсутня;

1 бал – часткова правильна відповідь;

2 бали – неповна правильна відповідь;

3 бали – повна правильна відповідь.

Роботи творчого характеру оцінюються викладачем відповідно до дидактичної форми вивчення предмету і оцінка може виставлятися як у балах, так і у традиційному виді.

Складання підсумкової форми контролю (іспит або залік) можливо також з використанням комп'ютерної техніки за попередньо складеною базою тестових завдань і задач з тем курсу.

8.ЗМІСТ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Поняття логіки як науки.
2. Що таке пропедевтика?
3. Коли виникла логіка?
4. Чому Арістотель вважав логіку пропедевтикою для науки?
5. Як Арістотель зазвичай називав науку про мислення і чому?
6. Які твори об'єднує назва «Органон» Арістотеля?
7. Які п'ять загальних понять особливо виділяв Порфірій?
8. Що досліджує схоластика у проблемі універсалій?
9. Особливість схоластичного номіналізму щодо універсалій.
10. Особливість схоластичного реалізму щодо універсалій.
11. Якій логічний метод розробляв Френсіс Бекон і яка його особливість?
12. Якій логічний метод розробляв Рене Декарт і яка його особливість?
13. Важливі логічні ідеї Г.В. Ляйбніца.
14. Класифікація суджень І. Канта.
15. Що розумів під наукою логіки Г.В.Ф. Гегель?
16. Яка структура сучасної логіки?
17. Які відмінності діалектичної логіки від формальної логіки?
18. Які основні форми мислення?
19. Які основні форми мови?
20. Яке співвідношення форм мислення і форм мови?
21. Що таке поняття, його зміст і обсяг?
22. Що є предметом мислення (думки)?
23. Що таке істотна ознака?
24. Що таке неістотна ознака?
25. Що таке випадкова ознака?
26. Як поділяють поняття?
27. Чим відрізняються поняття родові та видові?

28. Чим відрізняються поняття одиничні та загальні?
29. Чим відрізняються поняття абстрактні та конкретні?
30. Чим відрізняються поняття співвідносні та безвідносні?
31. Чим відрізняються поняття позитивні та негативні?
32. Як розрізняють сумісні поняття?
33. Як розрізняють несумісні поняття?
34. Які існують логічні операції з поняттями?
35. Що таке обмежування поняття?
36. Що таке узагальнення поняття?
37. Що таке визначення поняття та його види?
38. Які є правила визначення поняття?
39. Що таке поділ поняття і класифікація?
40. Які є правила поділу поняття?
41. Що таке судження і його особливості?
42. Просте судження та його структурні елементи?
43. Чим відрізняються прості судження від складних суджень?
44. Які є види простих суджень?
45. Що таке розподіленість терміну судження?
46. Як розподілені терміни у категоричному судженні?
47. Що таке модальність та її види?
48. Які є види простих суджень?
49. Як визначається істинність кон'юнктивного судження?
50. Як визначається істинність диз'юнктивного судження?
51. Як визначається істинність строго диз'юнктивного судження?
52. Як визначається істинність імплікативного судження?
53. Як визначається істинність еквівалентного судження?
54. Які існують способи визначення істинності складних суджень?
55. Що таке тотожно істинна (або хибна) формула?
56. Загальне поняття умовиводу.
57. Класифікація умовиводів.
58. Безпосередній умовивід та його види.
59. Формула перетворення і його логічний зміст.
60. Формула обернення і його логічний зміст.
61. Формула протиставлення предикату і його логічний зміст.
62. Що таке «логічний квадрат»?
63. Висновки щодо істинності та хибності суджень за логічним квадратом.
64. Опосередковані умовиводи та їх класифікація.
65. Поняття про дедуктивні та індуктивні умовиводи.
66. Класифікація дедуктивних умовиводів.
67. Загальне поняття простого категоричного силогізму (ПКС).
68. Фігури ПКС та їх особливості.
69. Правила ПКС: правила термінів.
70. Правила ПКС: правила засновків.
71. Аксиома ПКС.
72. Поняття про модуси ПКС

73. Логічна характеристика модусів ПКС.
74. Особливі правила фігур ПКС.
75. Скорочений категоричний силогізм (ентимема) та види ентимем.
76. Поняття про складні умовиводи.
77. Поняття про складні скорочені умовиводи.
78. Умовні умовиводи та їх особливості.
79. Умовно категоричні умовиводи та їх фігури.
80. Розділово-категоричні умовиводи та їх модуси.
81. Достовірність висновків розділово-категоричних умовиводів.
82. Умовно-розділовий умовивід та його види.
83. Логічна структура дилеми та її види.
84. Поняття про логіку предикатів.
85. Поняття про квантори.
86. Загальна характеристика індуктивного умовиводу.
87. Значення індуктивного умовиводу в пізнанні.
88. Повна індукція та її особливість.
89. Неповна індукція та її особливість.
90. Популярна індукція та її особливість.
91. Наукова індукція та її особливість.
92. Поняття про методи встановлення причинного зв'язку.
93. Поняття про метод єдиної подібності.
94. Поняття про метод єдиної відмінності.
95. Поняття про поєднаний метод подібності та відмінності.
96. Поняття про метод супутніх змін.
97. Поняття про метод залишків.
98. Що таке аналогія?
99. Чи правильно вважати, що аналогія є рівністю двох співвідношень?
100. Значення умовиводів за аналогією.
101. Загальне поняття закону.
102. Поняття про закони мислення.
103. Що обумовлює закони мислення?
104. Що таке закон логіки?
105. Відкриття законів формальної логіки.
106. Закон тотожності.
107. Закон несуперечності.
108. Закон вилучення третього.
109. Закон достатньої підстави.
110. Поняття про закони сучасної логіки.
111. Закон подвійного заперечення.
112. Закон Клавія.
113. Закон Дунса Скота.
114. Закони О. де Моргана.
115. Закон ідемпотентності.
116. Закон контрапозиції.
117. Закон комутативності.

118. Закон асоціативності.
119. Значення логічних законів для трансформації логічних зв'язок.
120. Поняття про закони кванторів.
121. Загальна характеристика логічного доведення.
122. Загальна характеристика логічного спростування.
123. Що таке еристика?
124. Коли виникає еристика і чому?
125. Сучасна еристика та її значення.
126. Хто такий пропонент?
127. Хто такий опонент?
128. Структура доведення та його види.
129. Теза та її особливість.
130. Аргументи і вимоги до них.
131. Демонстрація та її форми.
132. Види доведення: пряме і непряме.
133. Види доведення: апагогічне і розділове (диз'юнктивне).
134. Спростування та його види.
135. Спростування аргументів.
136. Спростування тези та його види.
137. Особливість спростування демонстрації.
138. Основні правила доведення і спростування.
139. Помилки у доведенні та спростуванні.
140. Значення доведення і спростування в дискусії.
141. Загальне поняття науки.
142. Функції науки в людській культурі.
143. Відмінності Науки як знання і як пізнання.
144. Постання галузевої науки внаслідок диференціації та інтеграції наукового знання.
145. Відмінності фундаментальної і прикладної науки.
146. Поняття про науку як продуктивну силу суспільного розвитку.
147. Поняття про науку як соціальний інститут.
148. Поняття про науку як систему підготовки і перепідготовки кадрів.
149. Структура наукового знання.
150. Структура наукового пізнання.
151. Роль теорії як вищої форми наукового знання і пізнання (методології).
152. Теорія як форма мислення і організації наукового знання.
153. Структура наукової теорії.
154. Взаємозв'язок елементів теорії.
155. Що таке наукова ідея і проблема?
156. Що таке некласична логіка?
157. Інтуїціоністська логіка Л. Брауера, А. Гейтінга.
158. Тризначна логіка Я. Лукасевича.
159. Поняття про багатозначні логіки.
160. Поняття про модальні логіки.

БІБЛІОГРАФІЯ

а) навчальна література:

- Гудзенко-Александрук О.Г. Логіка. Тестові завдання для студентів денної форми навчання/ О.Г. Гудзенко-Александрук. – Луцьк: ПП Іванюк В.П., 2013. – 23 с.
- Динько Н.І. Логіка. Збірник вправ. Навч. посібник для ст-тів гуманітарних ф-тів. – Луцьк: ПП Іванюк В.П., 2015. – 104 с.
- Жеребкін В.Є. Логіка: Підручник для юрид. ВНЗ і фак-тів. – Вид. 3-е. – Харків-К.: «Основа»-«Знання», 1999. – 256 с.
- Зегет В. Элементарная логика. – М.: Высш. шк., 1985. – 256 с.
- Конверський А.Є Логіка: Підручник для ст-тів ВНЗ. – К.: Український центр духовної культури, 1999. – 400 с.
- Логіка : Підруч. для студ.-правників / Н. В. Карамішева; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л. : Вид.-полігр. фірма "Паіс", 2000. – 252 с.
- Мельников В.Н. Логические задачи. – К.; Одесса: Вища шк. Головное изд-во, 1989. – 343 с.
- Поляков В.Г. Логіка. Задачник: Навч. посібник для викладачів і ст-тів. – Луцьк: ПВД «Твердиня», 2015. – 260 с.
- Середа В. Ю. Вчись мислити логічно [Текст] : навч. посіб. / В. Ю. Середа. – К.: Рад. школа, 1989. – 175 с.
- Тофтул М. Г. Логіка. – 2-ге видання, перероблене, доповнене. – Київ : «Академія», 2008. – 400 с.
- Уемов А.И. Задачи и упражнения по логике. – М.: Высш. шк., 1961. – 350 с.
- Хоменко І. В. Логіка: теорія та практика. Підручник. – Київ: Міністерство освіти і науки України, 2010.

б) довідкова:

- Словник з логіки / Повторева С.М. – Львів: Магнолія 2006, 2007. – 196 с.
- УСЕ: Універсальний словник-енциклопедія. – К.: „Ірина”, 1999. – 1551 с.
- Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002.
- Філософський словник. – 2-е вид., перер. і доп. – К., 1986.

*

- Кондаков Н.И. Логический словарь-справочник. – М., 1976.
- Краткий словарь по логике / Д.П. Горский, А.А. Ивин, А.Л. Никифоров; Под ред. Д.П. Горского. – М.: Просвещение, 1991. – 208 с.
- Справочная книга по математической логике: В 4 ч. / Под ред. Дж. Барвайса. – Ч. 1 – 4. – М.: Наука, 1982.
- Философский энциклопедический словарь. – 2-е изд. – М., 1989.
- Философская энциклопедия. – В 5-ти т. – М., 1960-1970.

в) додаткова:

- Аристотель. Соч. в 4-х т. – Т. 2. [Органон]. – М.: «Мысль», 1978. – 687 с.
- Арно А., Николь П. Логика, или Искусство мыслить. – М.: «Наука», 1991. – 415 с.
- Бернал Д. Наука в истории общества/ Пер. с англ. – М., 1956.

- В поисках теории развития науки. – М., 1982.
- Васильев Н. А. Воображаемая логика [Текст]: монография / Н. А. Васильев. – М.: Наука, 1989. – 263 с.
- Вахтомин Н.К. Генезис научного знания. – М., 1973.
- Войшвилло Е.К. Понятие как форма мышления: логико-гносеологический анализ. – М.: Изд-во МГУ, 1989. – 239 с.
- Вригт Г.Х. фон. Логико-философские исследования. – М.: Прогресс, 1986.
- Гайденко П.П. Научная рациональность и философский разум. – М., 2003.
- Гегель Г. Наука логики. Т. 1. – М., 1970.
- Гегель Г. Энциклопедия философских наук. – М., 1974.
- Гегель Г. В. Ф. Феноменология духу [Текст]: трактат : пер. з нім. / Г. В. Ф. Гегель. – Київ : Основи, 2004. – 548 с.
- Гжегорчик А. Популярная логика. – М.: Наука, 1979. – 112 с.
- Гильберт Д. Основы теоретической логики [Текст]: монография: пер. с нем. / Д. Гильберт, В. Аккерман. – М.: Изд-во иностр. лит., 1947. – 304 с.
- Гильберт Д., Бернайс П. Основания математики. Логические исчисления и формализация арифметики. – Пер. с нем. – М., 1982.
- Гильберт Д., Бернайс П. Основания математики. Теория доказательств. – Пер. с нем. – М., 1982.
- Голованов В.Н. Закон в системе научного знания. – М., 1970.
- Горский Д.П. Обобщение и познание. – М.: Мысль, 1985. – 208 с.
- Диалектическая логика /Под ред. З.М. Оруджева, А.М. Шептулина. – М.: Изд-во МГУ, 1986.
- Диалектика процесса познания /Под ред. М.Н. Алексева, А.М. Коршунова. – М., Изд-во МГУ, 1985.
- Дуцяк І.З. Логіка. – Львів: Просвіта, 1996. – 128 с.
- Жоль К.К. Логика в лицах и символах. – М.: Педагогика-Пресс, 1993. – 256 с.
- Закон, необходимость, вероятность. – Пер. с польск. – М., 1967.
- Зиновьев А. А. Основы логической теории научных знаний [Текст]: монография / А. А. Зиновьев. – Москва : URSS, 2010. – 260 с.
- Зосимов А.М., Голік В.П. Дисертаційні помилки. – 3-е вид., доп. і випр. – Х., 2005. – 216 с.
- Зотов А.Ф. Структура научного мышления. – М., 1973.
- Ивин А. Искусство правильно мыслить. – М.: Просвещение, 1990. – 240 с.
- Ивин А. По законам логики. – М.: Молодая гвардия, 1983. – 208 с.
- Ильенков Э. В. Диалектическая логика: Очерки истории и теории [Текст]: сочинения / Э. В. Ильенков. – 2-е изд., доп. – Москва : Политиздат, 1984. – 320 с.
- Калужнин Л.А. Что такое математическая логика. – М.: Наука, 1964. – 152 с.
- Кант И. Логика. Пособие к лекциям. 1800 / И. Кант. Трактаты. – СПб.: «Наука», 2006. – С. 425 – 534.
- Кант И. Критика чистого разума. – К.: «Юніверс», 2000. – 504 с.
- Клини С.К. Математическая логика. – М.: Мир, 1973. – 480 с.
- Компьютер обретает разум. – М.: Мир, 1990. – 240 с.
- Копнин П.В. Гносеологические и логические основы науки. – М., 1974.

- Копнин П.В. Диалектика как логика и теория познания. – М., 1973.
- Копнин П.В. Диалектика, логика, наука. – М.: Наука, 1973.
- Копнин П. В. Логические основы науки [Текст]: монография / П. В. Копнин. – К.: Наук. думка, 1968. – 283 с.
- Костюк В.Н. Элементы модальной логики. – К.: Наук. думка, 1978. – 180 с.
- Логика научного исследования [Текст]: монография / под ред. П. В. Копнина. – М.: Наука, 1965. – 360 с.
- Логика научного познания: Актуальные проблемы [Текст]: сб. статей / отв. ред. Д. П. Горский [и др.]. – М.: Наука, 1987.
- Логика и компьютер. – М.: Наука, 1990. – 240 с.
- Логика и методология научного познания. – М., 1974.
- Логический подход к искусственному интеллекту. От классической логики к логическому программированию. – М.: Мир, 1990. – 430 с.
- Логіка і гуманітарні науки [Текст]: монографія / редкол.: М. В. Попович, П. Ф. Йолон, В. П. Черноволенко. – К.: Наук. думка, 1971.
- Лорьер Ж.-Л. Системы искусственного интеллекта. – М.: Мир, 1991. – 568 с.
- Лосев А.Ф. Языковая структура. – М.: Изд-во МГПИ, 1983. – 375 с.
- Лукаевич Я. Аристотелевская силлогистика с точки зрения современной формальной логики [Текст]: монография : пер. с англ. / Я. Лукаевич. – М.: Изд-во иностр. лит., 1959. – 313 с.
- Маковельский А. О. История логики. – М., 1967. – 504 с.
- Мичи Д. Компьютер – творец [Текст]: монография : пер. с англ. / Д. Мичи, Р. Джонстон. – М.: Мир, 1987. – 255 с.
- Наука о науке [Текст]: сб. статей: пер. с англ. / под ред. В. Н. Столетова. – М.: Прогресс, 1966. – 423 с.
- Новиков П.С. Элементы математической логики. – М.: Наука, 1973. – 400 с.
- Новиков П.С. Конструктивная математическая логика с точки зрения классической. – М.: Наука, 1977. – 328 с.
- Повторева С. М. Словник з логіки [Текст] / С. М. Повторева. – Львів : Магнолія, 2009. – 196 с.
- Полное собрание законов Мерфи / пер.с англ. – 4-е изд. – Минск: Попурри, 2008. – 608 с.
- Попов П. С. История логики нового времени. – М., Изд-во МГУ, 1960.
- Попович М. В. Логіка і наукове пізнання [Текст]: монографія / М. В. Попович. – К.: Наук. думка, 1971. – 156 с.
- Поппер К. Логика и рост научного знания [Текст]: монография : пер. с англ. / К. Поппер. – М.: Прогресс, 1983. – 605 с.
- Представление и использование знаний. – М.: Мир, 1989. – 222 с.
- Проблемы логики научного познания. – М., 1964.
- Рассел Б. Философия логического атомизма [Текст]: монография : пер. с англ. / Б. Рассел. – Томск: Водолей, 1999. – 122 с.
- Рассел Б. Человеческое познание. Его сфера и границы [Текст]: монография : пер. с англ. / Б. Рассел. – К.: Ника-Центр, 2001. – 556 с.
- Рид К. Гильберт. – М.: Наука, 1977. – 368 с.
- Рузавин Г.И. Научная теория: Логико-методологич. анализ. – М., 1978.

- Свинцов В.И. Логика: Учеб. для вузов. – М.: Высш. шк., 1987. – 287 с.
- Столл Р. Р. Множества. Логика. Аксиоматические теории [Текст]: монография / Р. Р. Столл. – М.: Просвещение, 1968. – 232 с.
- Таванец П. В. Вопросы теории суждения [Текст]: монография / П. В. Таванец. – М.: Наука, 1978. – 112 с.
- Тарский А. Введение в логику и методологию дедуктивных наук. – М.: Иностранная литература, 1948. – 278 с.
- Татаркевич В. Історія шести понять [Текст]: монографія : пер. з пол. / В. Татаркевич. – К.: Юніверс, 2001. – 368 с
- Тей А., Грибомон П., Луи Ж. и др. Логический подход к искусственному интеллекту: от классической логики к логическому программированию. – М.: Мир, 1990. – 432 с.
- Теоретическое и эмпирическое в современном научном познании [Текст]: монография / Л. Б. Баженов [и др.]. – М.: Наука, 1984. – 333 с.
- Теоретичні засади логіки / І. З. Дуцяк; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. – Л.: Палітра друку, 2002. – 233 с.
- Тоноян Л. Г. Сборник задач и упражнений по логике [Текст]: учеб. пособие / Л. Г. Тоноян – 2-е изд., испр. и доп.– СПб.: Изд-во СПбГУ, 1999.– 96 с.
- Тофтул М. Г. Логіка [Текст]: посіб. для студентів / М. Г. Тофтул. – К.: Академія, 1999. – 336 с.
- Тягло О. В. Логіка з елементами курсу критичного мислення [Текст] : навч. посіб. / О. В. Тягло. – Харків : Основа, 1998. – 152 с.
- Уёмов А. И. Основы практической логики с задачами и упражнениями [Текст]: учебное пособие / А. И. Уёмов. – Одесса : Изд-во Одес. ун-та, 1997. – 388 с.
- Фейс Р. Модальная логика. – М.: Наука, 1974. – 520 с.
- Формы мышления и их взаимосвязь [Текст]: монография / под ред. З. М. Оруджева, А. П. Шептулина. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1986.
- Хант Э. Искусственный интеллект. – М.: Мир, 1978. – 560 с.
- Черч А. Введение в математическую логику [Текст]: монография : пер. с англ. / А. Черч. – 2-е изд. – М.: УРСС, 2009. – 480 с.
- Чудинов Э. М. Природа научной истины [Текст]: монография / Э. М. Чудинов. – Изд 2-е. – М.: Наука, 2010. – 312 с.
- Швырев В.С. Теоретическое и эмпирическое в научном познании. – М., 1978.
- Яценко С. С. Прасофізми. – К.: Видавничий дім «Руське слово», 2011. – 84 с.
- Яценко С. Софістика. – К.: ТОВ «Сік Груп Україна», 2016. – 208 с.
- Burgess J. P. Philosophical Logic / J. P. Burgess. – Princeton ; Oxford : Princeton University Press, 2009.
- Fisher J. On the Philosophy of Logic / J. Fisher. – Belmont : Thomson Wadsworth, 2008.